Naturvernforbundet
Molde

Molde 13.10.26

postmottak@molde.kommune.no

Søknad fra Prophylaxia AS om tillatelse til utvidelse av areal og MTB på lokalitet 12260 Juvika i Molde kommune

Vi viser til søknad lagt ut på kommunen sin høringsside.

Naturvernforbundet frarår godkjenning av et oppdrettsanlegg med opptil seks åpne merder i Juvika på sørsida av Otrøya på grunn av miljøkonsekvensene. Vårt krav er et lukket anlegg.

Miljøkonsekvenser ved et åpent anlegg

- Utslipp av næringssalter, slam og kjemikalier til skade for koraller, svamp og andre artsgrupper i Midfjorden. Blant annet med konsekvenser for en rødlistet naturtype og rødlistearten sjøtre.
- Utslippet tilsvarer kloakk fra en befolkning på 25 000.
- Mer lurv i Midfjorden på grunn av utslipp av næringsstoff fra anlegget.
- Spredning av mikroplast på grunn av slitasje i fôrslanger og plastnøter.
- Spredning av miljøgift fra nøtene.
- Et bidrag til en fortsatt negativ utvikling for sjøfuglene. På nasjonalt nivå har antallet gått tilbake med 80 prosent på 25 år. Nesten halvparten av artene er oppført som truet på den norske rødlisten.
- Økt dødelighet av villaks på grunn av lakselus, negative effekter av rømt oppdrettslaks og økt sykdomsrisiko for villfisk.
- Lakselus er den klart største trusselen mot også sjøørreten som er på tilbakegang.
- Dårlig dyrevelferd på grunn av metodene for avlusing. På nasjonalt nivå døde mer enn 57 millioner oppdrettslaks på unaturlig måte i 2024, en dødelighet på over 15 %.

Søknaden

Etter søknaden datert 30.06.26 er det aktuelt å utvide anleggets maksimalt tillatte biomasse som levende fisk (MTB) på lokalitet 12260 Juvika fra 780 tonn til 3120 tonn. Maksimal fôrmengde pr måned er på 400 tonn. Anleggstypen er inntil 6 åpne merder, og om fiskehelse er det opplyst et det ikke blir vesentlige endringer i metoder og utstyr.

Søknaden gir inntrykk av utvidelse av et eksisterende anlegg. Til det vi vi merke at etter akvakulturregisteret er lokaliteten i Juvika slettet. Det var slutt på produksjonen i 2022. Feil informasjon kan ha hatt betydning for fagutredningene som følger søknaden.

I et brev fra søkeren 29.06.26 er det informert om et ønske om å gjennomføre feltforsøk med et nytt og miljøvennlig lusemiddel som fjerner lakselus som allerede har etablert seg på laksen, og det kan bli forskningsaktivitet på drift av lukkede merdsystemer. Dette er positive tiltak, men det må være søknaden om tradisjonell drift i åpne merder som må legges til grunn for både høringen og behandlingen av den.

Marint naturmangfold

De marinbiologiske undersøkelsene dokumenterer et rikt biologisk mangfold i den aktuelle delen av Midfjorden. Blant annet tareskog i fjæresonen. I saksdokumentene er det opplyst at det er avgrenset to større tareskog-forekomster i nærheten av anlegget. Til det vil vi merke at registreringene i Miljødirektoratet sin naturbase viser en vesentlig del av Juvika i tareskogområdene.

Anlegget vil få negative konsekvenser for tareskogen i Midfjorden

Koraller og svamp utgjør også viktige registrerte marine naturverdier i influensområdet til oppdrettslokaliteten. Det ble registrert en forekomst av hardbunnskorallskog om lag 200 meter fra planlagt anleggsramme. Forekomsten består av sjøtre (NT), sjøbusk og risengrynskorall samt tilhørende

hardbunnssamfunn med forekomster av svamp. Kartleggingen dokumenterte minimum 22 sjøtrær, 35 risengrynskoraller og én sjøbusk innenfor et areal på om lag 742 m2. Det ble funnet flere koraller i det undersøkte området, og blant de 19 undersøkte transektene ble det observert koraller ved 10 av dem, med flest observasjoner sør, sørøst og øst for den planlagte anleggsrammen. Det ble registrert svamparter som fingersvamp, skorpesvamp og andre fastsittende filtrerende organismer.

Etter Artsdatabanken er sjøtre rødlistet. En vesentlig årsak er påvirkning fra akvakulturanlegg i form av ekskrement-partikler som er en reell trussel med ukjent omfang. Når hardbunnskorallskog er klassifisert som en nær truet naturtype, er den faglige begrunnelsen begrensninger i utbredelsesareal. Vurdering av tilstandsendringer for den naturtypen er nær knyttet til bestands-vurderingen for sjøtre.

Det bør være et krav at de registrerte artene blir tilgjengelige på Artskart og at korallskogen blir lagt inn i Miljødirektoratet sin kartdatabase. Dette vil gi et bedre hørings- og beslutningsgrunnlag enn måten det er framstilt på i hørings-dokumentene.

Miljøkonsekvenser av oppdrettsanlegget

Forurensning

Utslipp av næringsstoff og kjemikalier fra oppdrettsanlegget vil få negative konsekvenser for Midfjorden. Vannforekomsten er registrert til å ha en svært stor verdi. Det blir også negative konsekvenser for tareskogen, korallene og for andre marine arter som blant annet fisk og skalldyr.

De marinbiologiske undersøkelsene dokumenterer at lurv (trådalger) har etablert seg i undersøkelsesområdet. Lurv på taren, lurv på flatere bunnpartier med sand og sukkertare med lurv. Spredningen av lurv i fjorder og langs kysten har flere årsaker, men det kan ikke være tvil om gjødselseffekten fra oppdrettsanlegg er en viktig faktor. Artsgruppen er en viktig indikator på en utvikling på veg mot en dårlig økologisk tilstand.

Omfanget av lurv kan være en konsekvens av utslipp fra det tidligere anlegget i Juvika. Etter saksdokumentene er det registrert til dels høye nivåer av organisk karbon ved flere målestasjoner. Vi regner med at årsaken til det også kan være en konsekvens av tidligere oppdrettsaktivitet i Juvika. Vår påstand er at oppdrettsanlegget i vesentlig grad vil være negativt for livet i sjøen. Argumenter som fortynning og noe negativ konsekvens er en måte å bagatellisere en negativ utvikling på. Forurensningen blir ikke borte, men omsettes ved biologiske opptak og endrer den naturlige artssammensetningen i sjøen gjennom de økologiske prosessene.

Vi har merket oss at det ikke er gjort undersøkelser om planteplankton. Mengden er nær knyttet til næringstilgangen i sjøen. Et stort forurensningstrykk kombinert

med høy sjøtemperatur kan gi oppblomstringer av også giftalger. Dette er undersøkelser som også bør inn i et opplegg med tidsserier.

Både som hørings- og beslutningsgrunnlag er saksdokumentene som følger søknaden mangelfulle på grunn av at forurensningen med næringsstoff fra anlegget mangler en konkretisering. Vi har derfor tatt i bruk data fra Sunstone Institutt. Det er et globalt institutt for datavitenskap der et av datasettene har informasjon om miljøbelastningen fra norsk oppdrettsindustri. Det presenteres data om nitrogen, fosfor og organisk karbon. Dataene er lagt fram på fylkesnivå, men det er mulig å beregne forurensningen for enkeltanlegg. Etter beregningene kommer 7,5 ganger mer nitrogenavfall fra akvakultur i fylket enn kloakkutslippet fra hele Møre og Romsdals befolkning.

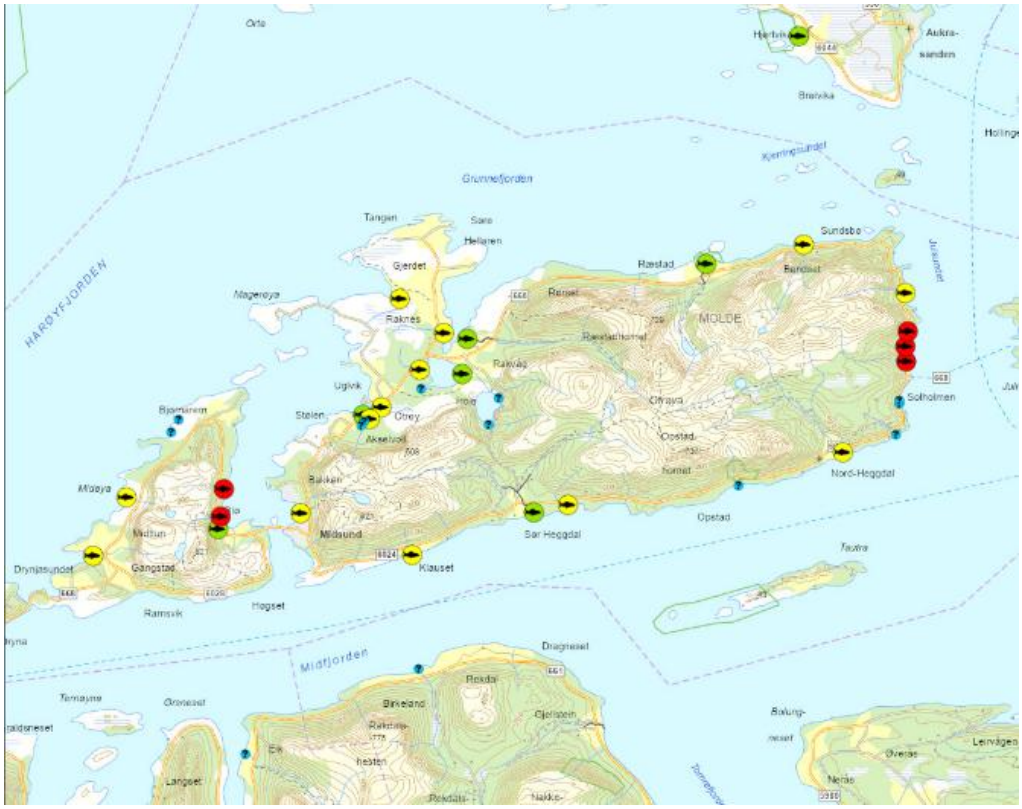
Metoden som brukes for å beregne utslippsmengder fra fiskeoppdrett tar utgangspunkt i at nitrogenutslippene fra 1 tonn stående biomasse tilsvarer 10 personekvivalenter. Ut fra rapporterte tall fra oppdretterne regnes det med en biomasseproduksjon på en lokalitet på 1,6 ganger MTB grensen over en to-års syklus, eller 0,8 ganger MTB grensen årlig. Nitrogenutslippene fra en ny lokalitet i Juvika, med en MTB tillatelse på 3120 tonn, blir da 3120x0,8x10. Dette tilsvarer utslipp fra 24 960 personekvivalenter (PE). (1 PE for nitrogen er beregnet til 4,38 kg.)

Oppdrettsanlegg i åpne anlegg setter et alt for stort økologiske fotavtrykk og er ikke bærekraftig. Både Molde kommune og fylkeskommunen har vedtatt FN sine bærekraftsmål.

Villaks og sjøaure

Åpne oppdrettsanlegg er en vesentlig trussel for villaksen, sjøaure og andre arter. Både på grunn av lakselus og genetisk innblanding mellom oppdrettslaks og villaks. Et stort åpent anlegg i Juvika vil øke produksjonspotensialet for lakselus og spre den innover fjordsystemet. Den nasjonale laksefjorden Romsdalsfjorden er en av fjordene som vil bli utsatt for et større lusepress.

Sjøauren er også under press på grunn av lakselus sammen med andre påvirkninger. Fylkeskommunen sitt sjøaureprosjekt presenterer fakta om tilstanden for den arten. Det er ikke mer enn 4,4 km fra Juvika til den eneste sikre sjøaurebekken ved Midfjorden som er i Sør Heggdal. Sjøaurebestanden i vassdraget er vurdert som dårlig på grunn av lakselus. En del av vassdraget er også registrert som lakseførende strekning. Etter vår vurdering er sannsynligheten for at omfanget av lus fra det nye anlegget vil bli så stort at vassdraget etter hvert må avskrives som et leveområde for både laks og sjøaure.

Den eneste sikre sjøaurebekkken ved Midfjorden er på Sør Heggdal. (Grønt punkt) De andre punktene på kartet er usikre eller er uten bestander med sjøaure.

Sjøfuglene

Det må regnes med at anlegget vil bli negativt for sjøfuglene. (Jfr. NINA rapport 1199). De er under stort press på grunn av mange faktorer. Etter regjeringen sin handlingsplan for sjøfugler har antallet gått tilbake med 80 % mellom 1970 og 2020. Nesten halvparten av artene er nå oppført som truet på Norsk rødliste for arter.

Mikroplast og kjemikalier

Utslipp av mikroplast fra oppdrettsnæringen er et miljøproblem som fortsatt ikke er løst. Dette er en miljøbelastning som knyttes til fôrslanger. På nasjonalt nivå er det estimert årlig utslipp på 10 til 100 tonn mikroplast på grunn av innvendig slitasje i plastrørene. Nøtene er ofte av plast og de bidrar også til mikroplast.

I tillegg kommer utfordringene med kjemikalier som skal hindre at nøtene gror til og ved vask av dem. En tilgroing som stimuleres av blant annet nitrogen- og fosforutslippene fra et åpent oppdrettsanlegg. Tidligere ble en kobberforbindelse brukt, men etter hvert er det antigromiddelet tralopyril som er tatt i bruk. Både NIVA og Havforskningsinstituttet har forsket på miljøkonsekvensene. Stoffet er svært giftig for marine organismer ved at det hemmer energiproduksjonen i cellene. Det er funnet i sedimentprøver, bunndyr, fisk, krill reke og blåskjell. Tralopyril inneholder svært sterke fluor-karbon-forbindelser kjent som PFAS og som oppkonsentreres i næringskjedene. Den miljøbelastningen står det ikke noe om i utredningene som følger søknaden.

Vi ønsker å få tilsendt vedtaket i saken.

Vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Molde

Kopi: Statsforvalteren i Møre og Romsdal, sfmrpost@statsforvalteren.no

Leder: Kristin Glæstad Vonheim, Skrenten 16G, 6411 Molde, telefon 93 68 56 10
E-post: molde@naturvernforbundet.no Naturvernforbundet i Molde er på Facebook og Instagram
Nettet: https://naturvernforbundet.no/moreogromsdal/lokallag/molde/
Org. nr. 919 666 846